

VLEERMUISONDERZOEK

HUMMELOSEWEG 8

TE ZELHEM

Ecologie

Rapportage vlemuisonderzoek

Hummeloseweg 8 te Zelhem

Opdrachtgever	ProWonen Postbus 18 7270 AA Borculo
Rapportnummer	5774.007
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	13 september 2018
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	J.G. Boogaard, Bsc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	5
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIE	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van ProWonen opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Hummeloseweg 8 te Zelhem.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en sloop van de bestaande bebouwing op de onderzoekslocatie.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in december 2017 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 5774.003). Uit de quickscan flora en fauna is gebleken dat verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis op de onderzoekslocatie niet is uit te sluiten en dat nader onderzoek naar deze soort noodzakelijk is om vast te stellen of er met de voorgenomen ingreep sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2.730 \text{ m}^2$) ligt aan de Hummeloseweg 8, gelegen in de kern van Zelhem (zie bijlage 1). In figuur 1 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 41A (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 218.770$, $Y = 447.170$.

Figuur 1. Luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving.

De onderzoekslocatie betreft een voormalig Rabobankkantoor. Het betreft een tweelaags kantoorgebouw met een schuin dak met dakpannen. Het gebouw beschikt over een spouwmuur met isolatie.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande bebouwing te slopen en 9 nieuwbouwwoningen op de onderzoekslocatie te realiseren. In figuur 2 is een inrichtingsschets van de onderzoekslocatie weergegeven. Uit deze schets blijkt dat de woningen in drie blokken gerealiseerd worden. Ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouwwoningen zal de bestaande bebouwing worden gesloopt.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Op 19 december 2017 is op de onderzoekslocatie een quickscan flora en fauna uitgevoerd (rapport 5774.003). Uit de quickscan is gebleken dat de bebouwing op de onderzoekslocatie potentieel geschikt is als zomer- paar-, en kraamverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. De bebouwing is niet geschikt als verblijfplaats voor de laatvlieger omdat de aanwezige ruimtes te klein zijn voor deze soort om toegang te geven tot een mogelijke verblijfplaats. Op basis van de quickscan flora en fauna is op basis van de toenmalige onderzoeksinspanning geconcludeerd dat het niet uit te sluiten is dat met de voorgenomen werkzaamheden overtreding van verbodsbepalingen op de Wet natuurbescherming plaatsvindt. Vanwege de geschiktheid van de bebouwing voor gebouwbewonende vleermuizen is nader onderzoek naar de huidige functionaliteit noodzakelijk. Middels nader onderzoek kan worden bepaald of in de bebouwing vaste rust- of voortplantingsplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en of er mogelijk een ontheffingsaanvraag aan de orde is.

Het onbebouwde deel van de onderzoekslocatie is niet geschikt voor jaarrond beschermde soorten. Wel dient de beplanting buiten het broedseizoen van broedvogels verwijderd te worden en moet de zorgplicht in acht worden genomen ten aanzien van incidenteel voorkomende algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal uitgevoerde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per veldronde. Verwacht wordt dat met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek bestaat uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	-		1 x ochtend	1 x avond en 1 x ochtend		-		2 x avond
tijdstip			18 april 2018	24 mei en 9 juli 2018				21 augustus en 11 september 2018
datum			zomerverblijf	kraamverblijf				paar/baltsverblijf
functie								

5 ONDERZOEKSRISULTATEN

Ronde 1

Het eerste veldbezoek is afgelegd op 18 april 2018. Tijdens dit veldbezoek waren de omstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig (10 graden, windkracht 2 Bft. en helder). Tijdens deze ochtend was er foerageeractiviteit van vier gewone dwergvleermuizen rondom de woning direct ten zuiden van de onderzoekslocatie en bij de boom op de onderzoekslocatie. Rond 6 uur in de ochtend vertrokken deze vier vleermuizen richting het zuiden en oosten. Het was goed te zien dat de vleermuizen niet richting de bebouwing van de onderzoekslocatie gingen. Aan de noordzijde van de bebouwing van de onderzoekslocatie was het de hele avond rustig. Er zijn aan de noordzijde, net zoals aan de zuidzijde geen invliegende vleermuizen waargenomen.

Ronde 2

De eerste avondronde op 24 mei 2018 was een warme avond met 18 graden, windkracht 2 Bft. en geen neerslag. Het heeft voorafgaand aan het veldbezoek geregend maar 10 minuten voor de start van het veldbezoek werd het droog. Tijdens dit veldbezoek zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen. Aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie was er veel foerageeractiviteit van ongeveer zes gewone dwergvleermuizen en drie laatvliegers. Met zekerheid was vastgesteld dat deze vleermuizen niet uit de onderzoekslocatie kwamen maar uit bebouwing ten zuiden van de onderzoekslocatie. Aan de noordzijde waren kort twee gewone dwergvleermuizen waargenomen in de buurt van de noordgevel, maar er is geen verblijfplaats vastgesteld.

Ronde 3

Het derde veldbezoek betrof de tweede avondronde en is afgelegd op 9 juli 2018. De omstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen waren deze avond gunstig met 17 graden, windkracht 3 Bft. en geen neerslag. Tijdens deze avond was er weer veel foerageeractiviteit van circa 3 laatvliegers en enkele gewone dwergvleermuizen in het bosje direct ten zuiden van de onderzoekslocatie. Ook aan de overzijde van de Hummeloseweg was foerageeractiviteit van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Met voldoende zekerheid kon vastgesteld worden dat deze vleermuizen niet uit de bebouwing op de onderzoekslocatie kwamen, maar uit elders in de omgeving.

Ronde 4

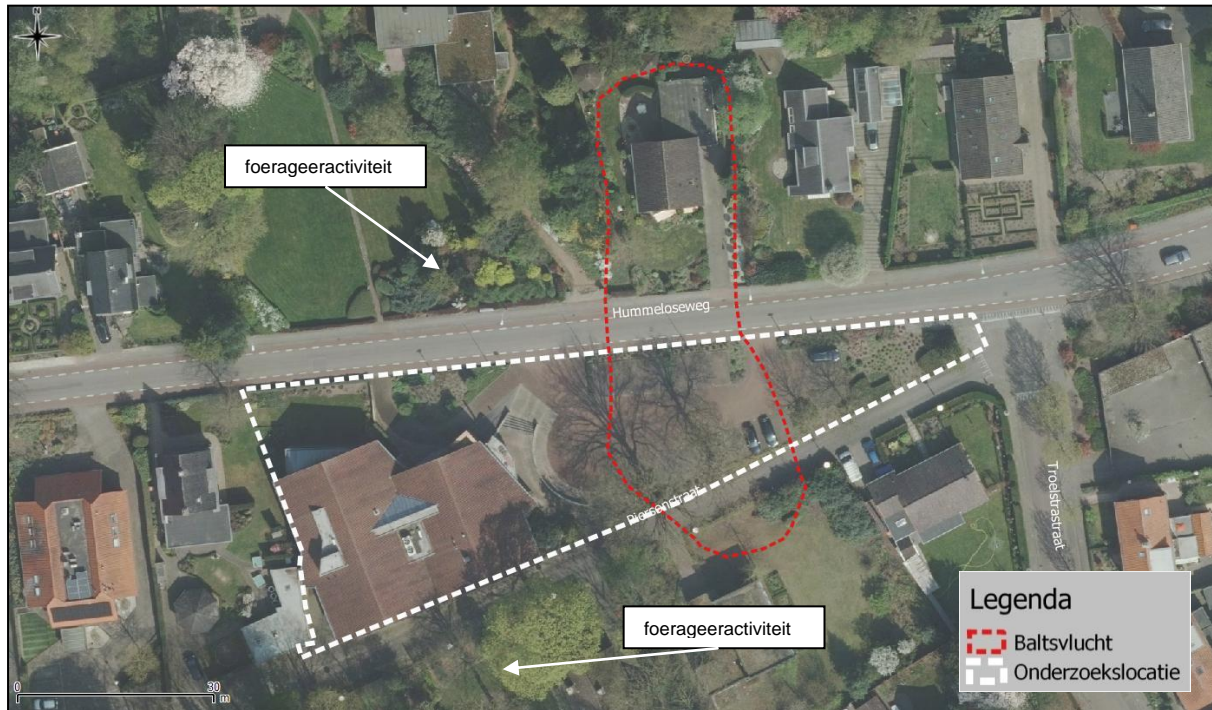
De eerste baltsronde is uitgevoerd op 20 augustus 2018. Ook tijdens deze avond waren de omstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Zowel op de onderzoekslocatie als de directe omgeving zijn geen baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er was wel foerageeractiviteit van enkele gewone dwergvleermuizen aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie.

Ronde 5

Het laatste veldbezoek is afgelegd op 11 september 2018 onder gunstige weersomstandigheden omstandigheden (20 graden, windkracht 2 Bft. en geen neerslag). In tegenstelling tot de eerste baltsronde was er op deze avond één baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. Het dier baltste ter hoogte van Hummeloseweg 8 en de baltsvlucht verliep ook over de oostzijde van de onderzoekslocatie. Deze vleermuis had geen binding met de onderzoekslocatie, waarmee een paarverblijfplaats op de onderzoekslocatie redelijkerwijs uit te sluiten is.

Samenvatting

In de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vlemuizen aanwezig. In de percelen ten zuiden en ten noorden van de onderzoekslocatie is wel veel foerageeractiviteit aanwezig van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Ook is er een baltzende gewone dwergvleermuis vastgesteld nabij de onderzoekslocatie maar deze vleermuis heeft geen binding met de onderzoekslocatie. Een overzicht van de resultaten is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Overzicht van de resultaten van het vlemuisonderzoek. In de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vlemuizen waargenomen.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Met voldoende zekerheid is vastgesteld dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen verblijfsfunctie heeft voor vleermuizen. Zowel in de periode dat vleermuizen gebruik maken van zomer- en kraamverblijfplaatsen, als in de periode van de balts zijn er geen aanwijzingen gevonden die duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis.

Aangezien de bebouwing geen verblijfsfunctie voor vleermuizen heeft, is voor de sloop van de gebouwen op de onderzoekslocatie geen ontheffing van verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Econsultancy heeft in opdracht van ProWonen een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Hummeloseweg 8 te Zelhem.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en sloop van de bestaande bebouwing op de onderzoekslocatie.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de bestaande bebouwing te slopen en 9 nieuwbouwwoningen op de onderzoekslocatie te realiseren. Ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouwwoningen zal de bestaande bebouwing worden gesloopt.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

In de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. In de percelen ten zuiden en ten noorden van de onderzoekslocatie is wel veel foerageeractiviteit aanwezig van gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Ook is er een baltsende gewone dwergvleermuis vastgesteld nabij de onderzoekslocatie maar deze vleermuis heeft geen binding met de onderzoekslocatie.

Conclusie

Aangezien de onderzoekslocatie geen verblijfsfunctie voor vleermuizen heeft, is er voor de sloop van de bebouwing op de onderzoekslocatie geen ontheffing van de Wet natuurbescherming benodigd. De voorgenomen werkzaamheden zullen niet leiden tot verstoring van een verblijfplaats van vleermuizen.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

